

พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า : นิกาย การปกครอง และสมณศักดิ์ Buddhism in Myanmar : Sect, Controlling, and Priest's Ranks

มัลลิกา ภูมะธน* ดิเรก ต้วงลอย** วรพจน์ วิเศษศิริ*** พระปลัดระพิน พุทธิสารไธโร****

Mullika Phumathon, Derek Duangloy, Vorapot Visetsiri, PhrapaladRaphinBuddhisaro

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาถึงพระพุทธศาสนาในพม่าที่เกี่ยวข้องกับนิกาย การปกครองและระบบสมณศักดิ์ โดยใช้การศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย บทความ การสัมภาษณ์ และการสังเกตพื้นที่จริงจากประเทศพม่า

ผลการศึกษาพบว่า พม่าได้รับอิทธิทางด้านพระพุทธศาสนาจากศรีลังกาในเรื่องสมณศักดิ์ โดยสมณศักดิ์มี 3 รูปแบบ คือ สายวิชาการ สายเผยแผ่ และสายกรรมฐาน โดยแต่ละรูปแบบแบ่งเป็นสายละ 3 ชั้น ส่วนการปกครองมีสภาสังฆนายก มีสมาชิกที่เป็นพระสงฆ์จากนิกายต่าง ๆ 47 รูป ได้มาจากการเลือกตั้งจากวัดทั่วประเทศ การปกครองระดับล่างเป็นไปตามสายนิกาย โดยมีสังฆนายกของแต่ละนิกายเป็นผู้นำสูงสุด นิกายที่ได้รับการรับรองจากรัฐบาลมีจำนวน 9 นิกาย โดยมีนิกายสุธรรมมาเป็นนิกายใหญ่สุด มีสถิติพระสงฆ์จากทั่วประเทศกว่า 90 เปอร์เซ็น

คำสำคัญ : พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า, นิกาย, และสมณศักดิ์

Abstract

This article aimed to study Buddhism in Myanmar concerning the sect, controlling and the system of the priest's ranks by studying through the documents, research papers, articles, interviews and observing the real location in Myanmar.

The results of the study revealed that Myanmar received the influence on Buddhism from Srilanka concerning the priest's ranks which consisting of 3 types: Academic, Propagation and Meditation by each type was divided into 3 classes

* Nakhon Sawan Rajabhat University.

** Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus.

*** Bodhivijjalaya Collage, Srinakharinwirot University

*** Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

toech. For controlling, there was a council for monks called Sangnayok consisting of 47 monks from different sects being members. These members of the council were chosen from the temples throughout the country. Controlling in lower levels was according to the sect's lines and having the Sangnayok of each sect played the leading role. There were 9 sects which certified by the government and Sudhamma was the biggest sect having the monks of over 90% from all over the country.

Keywords: Buddhism in Myanmar, Sect, Priest's Ranks

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า มีภาพลักษณ์ปรากฏถึงความแตกต่างกันในหลายกรณี อาทิ พระสงฆ์กับการเมือง กรรณฐานสายพม่า ในรูปแบบการปฏิบัติ ยุบหนอ พองหนอ ที่สังคมศาสนาไทยคุ้นชิน การจัดการศึกษา “พระอภิธรรม” ในชื่ออภิธรรมโชติกะวิทยาลัย ที่มีต้นธารจากพม่า และวัดมหาธาตุเป็นผู้รับช่วงส่งต่อ พร้อมพัฒนากระจายไปทั่วในช่วงต่อมา รวมทั้งสังคมไทยจะคุ้นชินกับระบบสมณศักดิ์ พระครู เจ้าคุณ ในแบบของประเทศไทย เมื่อเทียบกับเคียงกับพม่า มีรูปแบบสมณศักดิ์อย่างไร ? ซึ่งในที่นี่ จะได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือน ความต่าง นัยหนึ่งคือการเรียนรู้ กระบวนทางวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ในประเทศเพื่อนบ้านอย่างพม่า นอกเหนือจากการเมืองการปกครองที่เราได้ยิน หรือพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างพระสงฆ์ในอดีต เช่นพระอุ อุตมะ (U Ottama, ค.ศ.1879-1939/59 ปี) หรือพระอุ วิสาระ (U Wisara, ค.ศ.1889-1929/2432-2472, 40 ปี) ที่มีบทบาทต่อสู่ทางการเมืองเพื่อให้ได้เอกราชตามแนวพุทธสันติวิธี จนกระทั่งถูกจับกุมขังและมรณภาพ แม้ความตายของท่านจะไม่ได้ผลในการได้มาซึ่งเอกราช แต่อย่างน้อยก็ได้สะท้อนถึง การต่อสู้ของพระสงฆ์กับการเมือง หรือการเรียกร้องเพื่อเอกราชแก่พม่า ทั้งเป็นการสร้างแรงจูงใจการต่อสู้แก่ผู้สงฆ์และคนรุ่นใหม่ในช่วงเวลานั้น หรือล่วงมากระทั่งปัจจุบัน การเมืองศาสนานิยมที่ปรากฏอยู่ในพม่า และมีพระภิกษุ อย่าง พระวิรุ (Ashin Wirathu, ค.ศ.1968-) พระสงฆ์ศาสนานิยมที่ใช้แนวทางการศาสนานำการเมือง จนกลายเป็นส่วนสนับสนุนการเมืองและการทหารในประเทศพม่าในช่วงที่ผ่านมา ในการเขียนบทความนี้ประสงค์สะท้อนให้เห็นถึงพระพุทธศาสนาในรูปแบบของสมณศักดิ์ กลไกการปกครอง และนิายพระพุทธศาสนาที่มีอยู่ทั้งหมดในประเทศพม่า อันเป็นแบบแผนในการบริหาร กิจการพระพุทธศาสนาในพม่าด้วย ซึ่งจะได้นำมาศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะได้นำเสนอในรายละเอียดต่อไป

2. นิกายของคณะสงฆ์ในพม่า

Heinz Bechert ได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ในเรื่อง The Nikayas of the Burmese Sangha in the Context of Contemporary Burmese Buddhism ให้ข้อมูลว่าพระพุทธศาสนาแบ่งแยกเป็นนิกาย 9 นิกาย หรือในงาน Gustaaf Houtman (1990) ในงานวิจัยเรื่อง Traditions of Buddhist Practice in Burma ก็สะท้อนประเด็นขัดกันในทางพระพุทธศาสนาในพม่า รวมทั้งเป็นสาเหตุนำไปสู่การปฏิบัตินิกายที่แตกต่างกัน ซึ่งจำแนกแบ่งเป็นนิกายได้ คือ

2.1) นิกายสุธัมมา (SudhammaNikāya) เป็นนิกายใหญ่ที่มีประชากรพระภิกษุสงฆ์อยู่ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ทั่วประเทศ ของพระภิกษุสงฆ์ที่จำนวนประมาณ 500,000 รูป มีวัดทั่วประเทศตามสถิติที่ปรากฏล่าสุดอยู่ที่ประมาณ 56,492 วัด โดยนิกายสุธรรมมา เกิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 18 โดยการอุปถัมภ์และสนับสนุนโดยของพระเจ้าปดุง (Bodawpaya, ค.ศ.1782–1819) ที่สนับสนุนให้มีการปฏิรูปคณะสงฆ์เพื่อความบริสุทธิ์ตามพระธรรมวินัย และส่งเสริมให้พระสงฆ์เคร่งครัดในพระธรรมวินัย โดยชื่อนิกายมีที่มาจาก “สภาสุธรรมมา” ที่พระเจ้าปดุง(Bodawpaya) ได้ก่อตั้งขึ้นก่อนหน้านั้น ในปัจจุบันนิกายสุธรรมมาเป็นนิกายหลักที่ได้รับการรับรองโดยรัฐ และมีความใกล้ชิดกับรัฐมาก ดังจะเห็นได้จากนิกายนี้มีข้อห้ามพระสงฆ์เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้น

ภาพที่ 1 พระชเวเจยันศาสนา สยาดอ (ShwekyinSasanaSayadaw) สักขยานิกายสเวจิน
รูปปัจจุบัน (ภาพออนไลน์ :)

2.2) นิกายชเวเจยัน (ShewegyinNikāya) ก่อตั้งขึ้นในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 โดยพระสงฆ์เจ้าอาวาสในหมู่บ้าน Shwegyin ที่แยกตัวออกมาจากนิกายสุธรรมมา ThudhammaNikaya) ในรัชสมัยของกษัตริย์มินดง (Mindon, 1853 –1878) ในช่วงปฏิรูปกิจการ

พระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์ และเที่ยงตรงตามพระธรรมวินัย (Gustaaf Houtman,1990 : 23-26,Aung-Thwin, Michael,2009) แม้ในสมัยพระเจ้าธิบอร์(Thibaw Min,1878-1885) กษัตริย์องค์สุดท้ายของพม่า จะพยายามรวมนิกายก็ตามแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ โดยพระสงฆ์ในนิกายนี้มีส่วนสนับสนุนขบวนการชาตินิยมและต่อต้านอาณานิคมในอังกฤษพม่าในช่วงต้นทศวรรษ 1900 นิกายนี้มีวัดในนิกายนี้อยู่ที่ประมาณ 3,608 วัด ทั่วประเทศมีพระสงฆ์ในนิกายนี้ราว 5 หมื่นรูป มีวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดเช่น ไม่เคี้ยวหมาก ไม่ดื่มเครื่องดื่มทุกชนิดยกเว้นน้ำดื่มหลังเที่ยง ไม่ไปในงานรื่นเริงบันเทิงทุกชนิด รวมไปถึงมีความเชื่อเกี่ยวกับนรกสวรรค์ เป็นต้น

ภาพที่ 2 ภาพเหตุการณ์ประชุมสงฆ์นิกายกว่า 1 พันรูป พร้อมศาสนิกผู้นับถือ
ที่วัดDhammadutaZetawonTawya Monastery ในกรุงย่างกุ้ง ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.2012
(ภาพ : ออนไลน์)

2.3) นิกายมหาทวาระ (MahadvaraNikāya) ผู้ก่อตั้งนิกายนี้ก่อตั้งโดย ออกโป สยาตอ (OkpoSayadaw, ค.ศ.1818-1906) ใน ค.ศ.1855 ที่ชื่นชมแนวทางการปฏิรูปพระพุทธศาสนาในศรีลังกา โดยเหตุเกิดจากความแตกแยกจากนิกายสุธรรมมา เกิดขึ้นภายใต้การตีความแตกต่างกันมีการใช้คำว่า Dvara แทนคำว่า Kamma ในตอนต้นของพระสูตร ซึ่งเน้นการตีความที่เข้มงวดเกี่ยวกับแนวคิด และหลักการของกฎแห่งกรรมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา รวมไปถึงข้อขัดแย้งกับนิกายสุธรรมมา รวมทั้งแนวคิดที่แตกต่างกันในเรื่องสีมา (Carbine, Jason A ,2011) มีพระสงฆ์ที่นับถือและปฏิบัติในนิกายนี้อยู่ที่ประมาณ 3-4 พันรูป ทั่วประเทศ ถือปฏิบัติภายใต้องค์กรปกครองสงฆ์ในพม่าด้วย (Gutter, Peter, (2001)

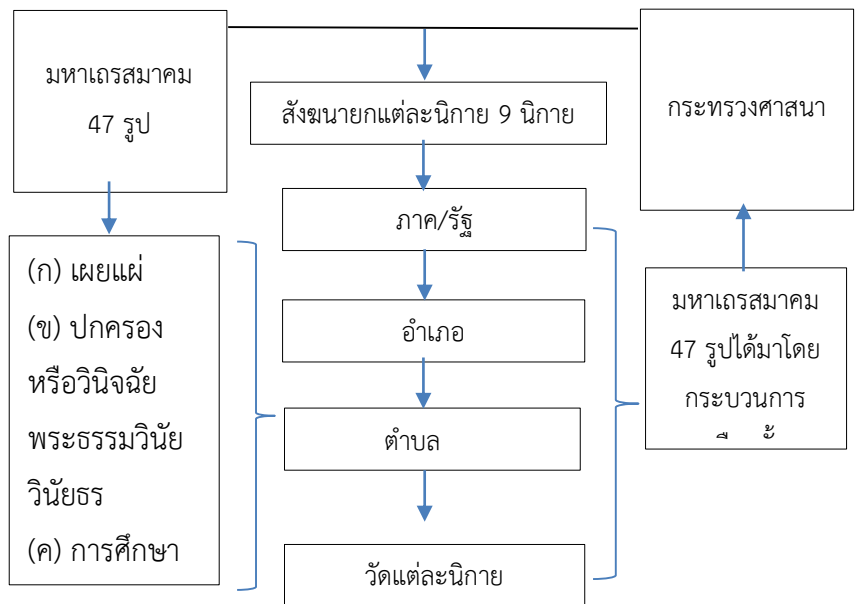
2.4) นิกายมูละทวาระ (MŪladvaraNikāya) มีรูปแบบและการก่อตั้งโดย IngapuSayadaw หลังการมรณภาพของของ ออกโป สยาดอ (OkpoSayadaw) โดยการนำรูปแบบของนิกายมหาทวาระ (MahadvaraNikāya) มาประยุกต์ปรับปรุงใช้เกิดขึ้นในปี ค.ศ.1918

2.5) นิกายอะโนักซ็อง ทวาระ (AnukchaungDvaraNikāya) นิกายดังกล่าวแยกออกมาจากนิกาย Mahadvaranikaya ในช่วง OkpoSayadaw ที่ยังมีชีวิตอยู่ เกิดขึ้นใน ค.ศ.1900

2.6) เวฬุวน นิกาย (WeluwanNikāya or VeluvanaNikāya) ก่อตั้งโดยเวฬุวัน สยาดอ อุ ปุณตะวันทา (Weluwan Syadaw U Puntawuntha) โดยก่อตั้งอย่างเป็นทางการตั้งแต่ ค.ศ. 1919

2.7) นิกายจะตุธัมมิก มหาสติปัญฐาน แห่งดัตวิน (GatubhummikaMahasatipatthanaNgettwin) ก่อตั้งโดยแห่งดัตวิน สยาดอ NgetwinSayadaw, ค.ศ.1831-1910) ที่เกิดขึ้นในมณฑลเลยเป็นนิกายที่เน้นความเรียบง่ายมีแนวคิดปฏิเสธการวางของบูชา มีความเคร่งครัดในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ปฏิเสธทุกพิธีกรรมที่ไม่เกี่ยวกับพุทธศาสนา รวมไปถึงการเคารพรูปปั้นพระพุทธรูป กระตุ้นให้พระผู้บวชเข้ามาต้องปฏิบัติกรรมฐาน และเป็นผู้สนับสนุนหลักในการส่งเสริมแนวทางปฏิบัติกรรมฐาน สติปัญฐาน 4

2.8) นิกายคณะวิมุตติ กะโด (KanawimokeKadoNikāya) ก่อตั้งโดย Pitakattaik-KyaungSayadaw U Indavamsa (ค.ศ.1831-1917) เกิดขึ้นภายใต้การรองขอของคณะวิมุตติ ใน ค.ศ.1896

แผนภาพ 2 โครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์พม่า ทั้ง 9 นิกาย
(ที่มา : AshinPuppha, 1 พฤษภาคม 2561)

2.9) นิกายธัมมยุติกนิกาย หรือ มหาเย็น นิกาย (DhammayuttikaNikāya or Mahayin) ก่อตั้งโดยพระมหายิน สยาดอ (Mahayin Sayadaw) พระไตรสรณธัมม (พ.ศ. 2450-2460) มีนามเดิมว่า “เย็น” เป็นชาวมอญเกิดในเมืองไทยที่บ้านคลองครุ ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร รับการศึกษาภาษามอญและไทยขั้นต้นที่วัดคลองครุ อุปสมบทที่วัดบวรนิเวศวิหาร มีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ เป็นพระอุปัชฌาย์ สอบได้เปรียญธรรม 5 ประโยค มีความเชี่ยวชาญภาษามอญและบาลีเป็นอย่างดีพระไตรสรณธัมม (เย็น) เป็นผู้มีความรู้ในทางธรรมแตกฉาน มีลูกศิษย์ลูกหาเคารพนับถือมากมาย และเป็นผู้นำ ธรรมยุติกนิกาย ไปเผยแผ่ยังวัดในเมืองมอญ ประเทศพม่า หนังสือภาษามอญฉบับพิมพ์ในประเทศพม่า ชื่อว่า เถระรูปปอดต้อย เป็นหนังสือที่รวบรวมประวัติพระเถระผู้ใหญ่ในธรรมยุติกนิกายในประเทศพม่า ระบุว่า “...ท่านมหาเย็น เป็นผู้สถาปนาธรรมยุติกนิกายในเมืองมอญ เมื่อเดือน 12 ขึ้น 13 ค่ำ วันพฤหัสบดี ปีจุลศักราช 1203 (พ.ศ. 2384) ท่านได้ถือกำเนิด เกิดออกจากครรภ์มารดา ในหมู่บ้านมอญ มีชื่อว่า คลองครุ เมืองไทยโยธยานั้นเทอญ...” ท่านได้สร้างวัดมอญขึ้นที่นั่นเป็นจำนวนถึง 52 วัด หนึ่งในนั้นชื่อว่า “วัดมหาเย็น”หรือ“วัดมหายิน” (Mahayin Monastery) หมู่บ้านกะโตเมืองมะละแหม่ง รัฐมอญ ประเทศเมียนมาร์ คือวัดที่มหาเย็นได้สร้างขึ้นและเริ่มเผยแผ่นิกายธรรมยุติกเป็นครั้งแรกในเมียนมาร์และยังเป็นศูนย์กลางสำคัญของการศึกษานิกายธรรมยุติกของเมียนมาร์ในปัจจุบัน

นิกาย/2015 มีวัด 62,600		สถิติพระรายเมือง/รัฐ ปี 2014 รวม 551,587 รูป/คน			
นิกาย	วัด/จำนวน	รัฐ/เมือง	สถิติพระ	รัฐ/เมือง	สถิติพระ
สุธรรมมา	56,492	รัฐกะฉิน	8,214	มากวย	33,245
ชเวจะเย้น	3,608	กะยา	1,937	มันทะเล	106,472
มหาทวาระ	805	กระเหรี่ยง	14,139	มอญ	33,271
มูละทวาระ	665	ฉิน	468	ยะไข่	14,223
อะโน๊กซ้อง ทวาระ	51	สกาย	56,786	ย่างกุ้ง	88,938
เวพูน นิกาย	643	พะโคตะวันออก	35,428	ฉาน (ใต้)	37,433
แหงดั่ว่น	173	พะโคตะวันตก	15,695	ฉานเหนือ	28,401
มหาเย้น	79	เนปิตอ	11,773	ฉาน ตะวันออก	11,591
คณะวิมุตติ กะโด	133	ตะนาวศรี	9,274	อิรวดี	44,659

ตาราง สถิติจำนวนวัดทั่วประเทศ และนิกายในประเทศพม่า ตามสถิติสำรวจโดยรัฐ
ระหว่าง ค.ศ.2014-2015 (ที่มา : Ashin Puppha,1 พฤษภาคม 2561)

ในจำนวนนิกายทั้งหมด 9 นิกาย ยังมีบางนิกายที่กำเนิดโดยกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เช่น มอญ ไทใหญ่ มีเพียงบางนิกายที่ได้รับการยอมรับดังปรากฏ และก็มีอีกหลายนิกายไม่ได้รับการยอมรับ แต่นัยหนึ่งเป็นการเกิดขึ้นภายใต้การสนับสนุนให้เกิดตั้งกรณีการทำศาสนาให้บริษัทในสมัยพระเจ้ามินดง หรือการแตกด้วยวัตรปฏิบัติ บางประเด็น หรือการมีความเห็นทางพระธรรมวินัยที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการเกิดขึ้นของนิกายของพระพุทธศาสนานับแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน แต่โดยสาระของความเป็นนิกายพระพุทธศาสนาในพม่าจึงมีเพียง 9 นิกายที่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของพระพุทธศาสนาในประเทศพม่าด้วยเช่นกัน

3. การปกครองในแต่ละระดับ

ในลำดับชั้นการปกครอง สมณศักดิ์ของพม่าไม่เกี่ยวกับสายการปกครอง เมื่อเทียบกับประเทศไทยกำหนดไว้ว่าใครจะได้สมณศักดิ์ต้องเป็นพระในสายการปกครอง ตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาสเป็นอย่างน้อย ถึงจะได้สมณศักดิ์แต่ในกรณีของพม่าไม่ได้เกี่ยวกับการปกครอง แต่จะเกี่ยวข้องกับบทบาทในการทำงานด้านการศึกษา การเผยแผ่ การปฏิบัติธรรมกรรมฐาน เป็นต้น

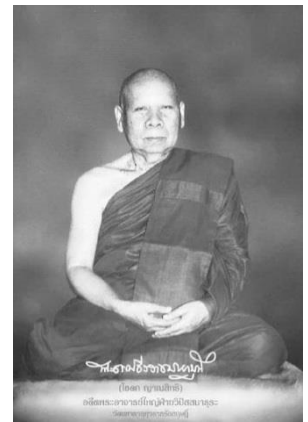
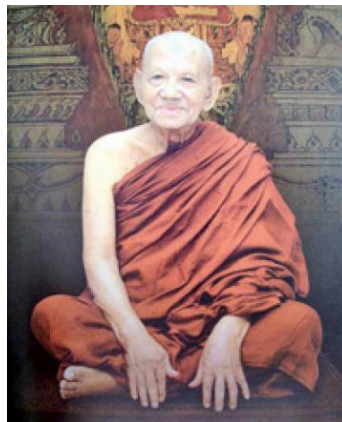
ภาพที่ 3 ประธานเถรสภาพม่ารูปปัจจุบัน ภัททันตะกุมาระภิวังสะ ประธานเถรมหาสมาคมรูปปัจจุบัน (Bhamo Sayadaw DrBhaddanta Kumarabhivamsa) ในโอกาสให้การต้อนรับพระสันตปาปา ฟานซิส เมื่อ 29 พฤศจิกายน 2017 ในคราวเยือนพม่า (Pope Francis) และบรรยากาศการประชุมเถรสมาคมพม่า (State Sangha MahaNayaka Comittee) จำนวน 47 รูปที่ทำปาสาณ กรุงย่างกุ้ง (MahaPathana Cave in ThiriMingalarKaba Aye Hill)ในการประชุมเถรสภาครั้งที่ 6-7 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2018 ที่ผ่านมา(ภาพ : MNA)

ในส่วนของการปกครองคณะสงฆ์ภายในประเทศพม่า จะมีการรูปแบบการปกครองในแบบสภาที่เรียกว่า สังฆมหานายกสมาคม (State Sangha Mahanayaka committee) หรือ มหาเถรสมาคมของพม่า มีกรรมการ 47 รูป ประกอบด้วยประธาน 1 รูป รองประธานอีก 6 รูป และเลขานุการอีก 1 รูป และผู้ช่วยเลขาธิการอีก 6 รูป ที่เหลือ 33 รูปเป็นคณะกรรมการ โดยทุกรูปได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงศาสนา (the Burmese Ministry of Religious Affairs) มีวาระในการดำรงตำแหน่งครั้งละ 5 ปี โดยคณะกรรมการทั้งหมด 1 ใน 4 หรือ 25 เปอร์เซ็นต์ จะต้องมีการเปลี่ยนในทุก 3 ปี โดย แต่ละรูปจะดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 4 สมัย โดยระเบียบนี้ออกมาในปี ค.ศ. 1995/2538 มีหน้าที่ออกกฎหมาย ธรรมนูญ ระเบียบ กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศพม่า (Human Rights Watch, 2009) มีการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการแผนกต่าง ๆ มี (ก) แผนกเผยแผ่ (ข) แผนกปกครอง หรือวินัยพระธรรมวินัยวินัย (ค) แผนกการศึกษาโดยจะมีคณะกรรมการดำเนินแผนกละ 5 รูป และมีการสลับกันบริหารงานประมาณวาระละ 4 เดือนในแต่ละแผนก ในส่วนการได้มาของคณะกรรมการสังฆมหานายกสมาคม โดยจะมีการคัดเลือกกันตั้งแต่ชั้นต้นตั้งแต่เจ้าอาวาส จากแต่ละนิกาย และแต่ละวัดในสัดส่วน 50 วัดต่อพระภิกษุที่เป็นตัวแทน 1 รูป ไปจนถึงขั้นสูงสุดพิจารณาถ้อยแถลงโดย

ประธานาธิบดี ประกาศแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ปัจจุบันมีท่านพระภักทันทะ कुमारวังสะ (Bhaddanta Kumarabhivamsa (BhamoSayadaw) ดำรงตำแหน่งประธานมหาเถรสมาคม และมีท่านภักทันทะ สิรินระ (Bhaddanta Sirinda)เป็นรองประธาน และมีท่าน ภักทันทะ มานิตะสิริภักทังสะ (Bhaddanta Manitasiribhivams, เป็นเลขานุการ

คณะกรรมการมีหน้าที่ออกกฎระเบียบที่สอดคล้องกับพระธรรมวินัย กฎหมาย กำกับดูแล การละเมิดวินัยกฎหมายของพระสงฆ์ และบังคับให้พระสงฆ์ปฏิบัติตาม จากเหตุการณ์การปฏิวัติ จีวร (Saffron Revolution) ในปี 2007 คณะกรรมการได้ออกระเบียบห้ามพระสงฆ์เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของฆราวาสหรือในความหมายที่ไปสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองของฆราวาส (*The New Light of Myanmar*,2007)

ในส่วนการปกครองในระดับนิกายจะมีสังฆนายกในแต่ละนิกาย โดยในพม่าจะมีนิกายทาง พระพุทธศาสนาหลัก ๆ อยู่จำนวน 9 นิกาย โดยมีนิกายสุธรรมมา เป็นนิกายใหญ่และนิกายหลัก โดยมีสัดส่วนจำนวนพระภิกษุสงฆ์อยู่ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ของพระภิกษุสงฆ์ทั้งหมดที่มีอยู่ทั่วประเทศประมาณ 500,000 รูป

ภาพที่4 สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภะ) พระภิกษุทันตอาสภะ พระมหาโชดก ญาณสิทธิ (พระธรรมธีรราชมหามุนี)ผู้ที่นำรูปแบบการสอนกรรมฐานจากพม่า “สติปัฏฐาน 4” ยุบหนอ-พองหนอ เข้ามาเผยแผ่ยังประเทศไทย
(ภาพ : ออนไลน์)

4. ระบบสมณศักดิ์

ระบบสมณศักดิ์ในพม่า มีจุดเริ่มมาจากศรีลังกา โดยมีบันทึกของวัดกัลยาณี ศรีลังกาและรามัญสมณวงศ์ โดยบันทึกกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ พระเจ้าธรรมเจดีย์ (Dhammazedi, 1471–1492) โดย ดี.จี.อี. ฮอลล์ กล่าวไว้ว่า "พระองค์เป็นผู้ปกครองชาวพุทธที่ยอดเยี่ยม มีการชำระและปฏิรูปศาสนา ภายใต้การปกครองของพระองค์อาณาจักรมอญมีอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรืองและโดดเด่นแตกต่างอย่างมากกับความรุ่มรวยและความป่าเถื่อนของอาณาจักรอังวะ"(Hall, D.G.E.,1960: 36–37) โดยเหตุการณ์ในช่วง พ.ศ.2108 ได้ส่งพระสงฆ์ 22 รูป ไปบวชแปลงที่วัดกัลยาณี ประเทศศรีลังกา เมื่อบวชแปลงเสร็จแล้วพระเจ้าภูวนะกะพาหุ(Bhuvanekabahu)ได้ตรัสกับพระที่บวชแปลงในขณะนั้นว่า “ถ้าโยมจะถวายจตุปัจจัยแก่พระคุณเจ้า เกรงว่าเมื่อพระคุณเจ้ากลับไปประเทศของพระคุณเจ้าแล้ว จะใช้สอยหมด โยมจะถวายสิ่งที่พระคุณเจ้าใช้ตลอดชีวิตก็คือราชทินนาม” จึงได้ถวายราชทินนามแก่พระสงฆ์บวชแปลง 22 รูป จึงเป็นที่มาของราชทินนามในปัจจุบัน ตั้ง พระโมคคัลลานะเถระ เป็น “**พระสิริสังฆโพธิสามิ**” ตั้ง พระสิวลีเถระ ในราชทินนามว่า “**พระติโลกครูสามิ**” เป็นต้น ข้อมูลนี้เป็นบันทึกที่ชัดเจนเกี่ยวกับสมณศักดิ์ที่ปรากฏในพม่า รวมถึงสมณศักดิ์ในประเทศไทย ลาว กัมพูชา และประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทโดยสมณศักดิ์ในพม่าจำแนกเป็น 3 แผนกด้วยกัน คือสายวิชาการ สายเผยแผ่ และสายกรรมฐาน ซึ่งจำแนกลงรายละเอียดได้คือ

4.1) สมณศักดิ์ สายวิชาการ แบ่งเป็น 3 ชั้น อันประกอบด้วย คณวาทกะ ที่แปลว่าผู้สอน คัมภีร์ สอนบาลี สอนหนังสือสมณศักดิ์ชั้นที่ 1 มุลคณวาทกะสมณศักดิ์ชั้นที่ 2 มหาคณวาทกะสมณศักดิ์ชั้นที่ 3 ชั้นสูงสุด เรียกว่าอัครมหาคณวาทกะ เป็นสายวิชาการ สอนหนังสือทั้งบาลี(พระพรหมบัณฑิต,2547) และธรรมจริยะ (Dhamm Acariya) โดยมอบให้แก่ทั้งพระภิกษุและแม่ชี โดยรูปแบบการศึกษาจะเริ่มตั้งแต่การศึกษาธรรมวินัย ที่เรียกว่า “ธรรมจริยะ” (Khammai Dhammasami,2004)

ภาพที่ 5 การบวชเรียนหนังสือ นับเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาอีกแบบหนึ่งโดยวัด และพระสงฆ์ ที่ยังคงมีความบทบาทและความสำคัญอยู่ในประเทศพม่า (ภาพผู้เขียน,ที่สำนักมหาคณธายาง ย่างกุ้งเมื่อ 5 มกราคม 2014/2558)

นอกจากนี้ในการศึกษาสายวิชาการ ยังมีการจัดการศึกษาที่จัดสอบให้มีพระผู้ทรงพระไตรปิฎก ซึ่งก็อยู่ฝ่ายวิชาการด้วยเช่นกัน เป็นวิธีการจัดการศึกษาที่ ชาวพุทธพม่าให้การนับถือ พระไตรปิฎกธร พระที่สามารถท่องพระไตรปิฎกได้ทั้งหมด 84,000 พระธรรมขันธ์ทั้งบาลีและคำแปลโดยปากเปล่า โดยการศึกษาแบบนี้สืบเนื่องจาก **การศึกษาพระปริยัติธรรมในพม่านั้น สมัยพระเจ้ามินดงมีการสอบพระปริยัติธรรม** วิชาที่สอบแบ่งเป็นสี่ชั้นคือ ชั้นต้น ต้องสอบท่องคัมภีร์กัจจายนไวยากรณ์ 8 กัณฑ์ ด้วยปากเปล่า อภิธานนปทีปิกา 1203 คาถา วุตโตทัย ฉันทปกรณสุโพธาลังการ อภิธรรมมัตถสังคหะ 9 ปริจเฉท มาติกา ธาตุกถา 14 นัย ยมก 5 **ชั้นกลาง** สอบท่องปากเปล่าคัมภีร์ในชั้นต้นทั้งหมดโดยเพิ่มยมกเป็น 10 ยมก **ชั้นสูง** สอบแบบชั้นกลาง แต่เพิ่มคัมภีร์ปฎิฐานแต่ตันจนจบกุสลติกะ และชั้นสูงสุดจะต้องสอบแข่งขันกันทั้งหมดเพื่อให้ได้ที่ 1 โดยได้วุฒิการศึกษาธรรมจริยะ

การสอบของพระสงฆ์คงเป็นวิธีการที่น่าเชื่อถือ จนกษัตริย์ต้องนำเอาวิธีการสอบไปใช้ ในการศึกษาพระไตรปิฎกของพม่าจะมีสถาบันที่ให้การศึกษโดยเฉพาะแห่งเดียวในประเทศพม่า

ซึ่งอยู่ในจังหวัดเมฆกุน เมืองโมเมะกงเม ซึ่งเรียกชื่อว่า **ตรีปิฎกะนิกายะเมฆกุนธรรมนาถ** ซึ่งเป็นสถาบันสูงสุดในการศึกษาพระไตรปิฎกของประเทศ โดยจะรับภิกษุผู้มีความสามารถ จากหลักสูตร พุทธศาสนาชั้นต้นธรรมจริยะ เมื่อผ่านการเรียนขั้นเตรียมความพร้อมการเรียนพระไตรปิฎก เป็นเวลา 1 ปี พร้อมทำการสอบให้ผ่านในระยะเวลา 1 ปี จึงจะเข้าสู่รูปแบบการเรียนศึกษาพระไตรปิฎก โดยเริ่มต้นจากการศึกษาพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก การเรียนพร้อมสอบโดยลำดับ เป็นเวลารวม 10 ปี จากนั้นจะทำการสอบท่องปากเปล่า โดยเริ่มจากพระวินัยปิฎก หากทรงจำได้โดยไม่ผิดพลาดแม้แต่อักษรเดียว จะเรียกว่า**พระวินัยธร** (วินัยธระ) จะมีการสอบข้อเขียนบรรยายให้ครบถ้วนตามพระวินัยปิฎก เมื่อผ่านแล้วจะแล้วเรียกว่า**วินัยโกวิทะ**

จากนั้นจะเริ่มศึกษาพระสูตร ตามลำดับ เมื่อสอบปากเปล่าทรงจำพระสูตรได้แล้วจะเรียกว่า**ทีฆะปานะกะ** และต้องสอบข้อเขียนบรรยายให้ครบถ้วน เมื่อสอบผ่านจะเรียกว่า**ทีฆะนิกายะโกวิทะ** จากนั้นจึงมาเริ่มศึกษาพระอภิธรรมปิฎกและทำการสอบเช่นเดิมที่ผ่านมามาก หากผ่านการสอบปากเปล่าจะเรียกว่า**มูลอภิธรรมมิกะ** และผ่านข้อเขียนจะเรียกว่า **อภิธรรมโกวิทะ** ซึ่งต้องใช้เวลาอีก 1 ปี เมื่อสำเร็จและจะศึกษาพระคัมภีร์อภิธรรมอีก คือ ยมกะ 3 เล่ม ปฏฐาน อีก 5 เล่ม รวม 4,000 หน้า เมื่อสอบปากเปล่าผ่านจะเรียกว่า **ตรีปิฎกธร** (Tipitakadhara) ซึ่งหมายถึงการเป็นผู้ทรงจำพระไตรปิฎก และ ต้องสอบข้อเขียนบรรยายอีก รวม 4,000 หน้า จะได้วุฒิเป็น**ตรีปิฎกโกวิทะ** (Tipitakakawida) ในพระไตรปิฎกฉบับฉนวนสูงคายนา 40 เล่มนั้น 20 เล่มจะเรียนกับพระอาจารย์ ส่วนอีก 20 เล่มจะเป็นการศึกษาวิจัยด้วยตนเอง ซึ่งต้องใช้เวลาการเรียน สอบทั้งท่องและบรรยายทั้งหมดเป็นเวลา 10 ปี การศึกษาดังกล่าวจะไม่มีการศึกษาในวิชาอื่นๆ นอกจากพระไตรปิฎกและเป็นผู้เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎก ทรงจำแล้ว เชี่ยวชาญแล้ว เรียกว่า**ธรรมะภันฑาคาริกะ** (Dhammabhandagarika) ผู้รักษาขุนคลังพระไตรปิฎก ฯลฯ

การสอบผ่านเป็นพระผู้ทรงจำพระไตรปิฎกเป็นการยาก ตรงที่ต้องท่องจำพระไตรปิฎกได้ทั้งหมด ผู้จะสอบคัดเลือกต้องเตรียมตัวสอบเป็นอย่างดี ไม่ต่ำกว่า 10 ปี ถ้าสอบผ่านแล้ว รัฐบาลจะประกาศเกียรติยศ และถวายค่านิตยภัตให้ พร้อมทั้งอุปถัมภ์ค่าพาหนะ เช่น ขึ้นเครื่องบิน ขึ้นรถฟรี และสวัสดิการอื่นๆในอดีตที่ผ่านมาพระไตรปิฎกธรที่มีชื่อเสียง คือ **พระอาจารย์ภักทันตะ วิจิตตะ สารากิวงสะปฐมตรีปิฎกะธร ตรีปิฎกโกวิทะ ตรีปิฎกะธรรมภันฑาคาริกะ** หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ปฐมเมฆกุน สยาดอ** เมืองสะกาย ท่านสามารถจำได้ทุกหน้าทุกบรรทัดราวกับเปิดข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ จนกระทั่งกินเนสส์บุ๊กใน พ.ศ. 2528 ซึ่งตีพิมพ์ในอังกฤษ ได้บันทึกความทรงจำที่น่ามหัศจรรย์ ของท่านไว้ว่า “**พระอาจารย์ใหญ่เมฆกุนสียาดอ ประเทศพม่า มีความทรงจำท่องพระไตรปิฎก 16,000 หน้า (240,000 ตัวอักษร)ได้** เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2497 (ค.ศ.1954) ซึ่งเป็นตัวอย่างของความทรงจำของมนุษย์ที่หาได้ยากมากนับแต่อดีตพระในสายผู้ทรงพระไตรปิฎกทั่วประเทศมีจำนวน 14 รูป คงเหลือในปัจจุบันที่ 11 รูป มรณภาพไปแล้ว 3 รูป มีท่านพระ

อาจารย์ภัททันตะ วิจิตตะ สารากิวงสะ รูปแรก เป็นต้น ซึ่งในสังคมพม่าเป็นที่ยกย่อง รวมทั้งทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับศิษย์ในชั้นต่อ ๆ มาตามลำดับด้วยเช่นกัน

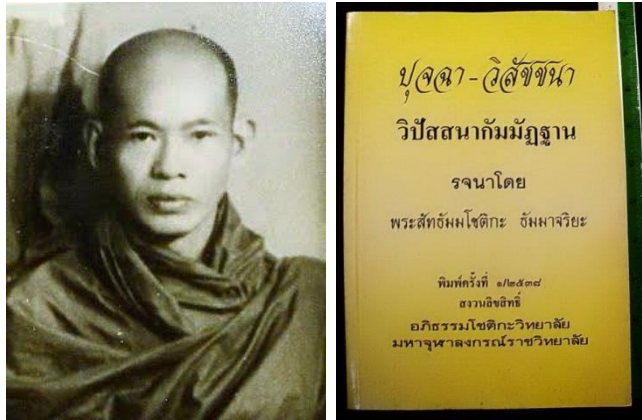

ภาพที่6 พระผู้ทรงจำพระไตรปิฎกที่ในประวัติของพม่ามีผู้ทรงพระไตรปิฎกนับแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน จำนวน 14 รูป และท่านเหล่านี้ปัจจุบันยังมีชีวิต 11 รูป (ภาพ : วัดจากแดง จ.สมุทรปราการ)

4.2. สมณศักดิ์สายเผยแผ่เรียกว่าสัทธรรมโชติกะ สมณศักดิ์ขั้นที่ 1 สัทธรรมโชติกะ สมณศักดิ์ขั้นที่ 2 มหาสัทธรรมโชติกะ สมณศักดิ์ขั้นที่ 3 อัคคมหาสัทธรรมโชติกธชะ มอบแก่พระภิกษุและแม่ชี ผู้ประกาศหรือเผยแผ่พระสัทธรรม (พระพรหมบัณฑิต, 2547)

ในสมัยพระพิมลธรรม (อาจ อาสภมหาเถระ) อดีตอธิบดีสงฆ์ วัดมหาธาตุฯ องค์กุดิยนายกสภามหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขณะดำรงตำแหน่งสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง ได้ริเริ่มและฟื้นฟูให้มีการเรียนพระอภิธรรม เมื่อพุทธศักราช 2492 ได้เดินทางไปดูงานที่ประเทศพม่า เห็นว่าประเทศพม่า มีความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนา ทั้งด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระ จึงได้ขอพระภิกษุบัณฑิตชั้นธัมมาจริยะ จากสภาการศึกษาพระพุทธศาสนา โดยได้นิมนต์พระอาจารย์สัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ (13 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2456 - 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2509, 53 ปี) ให้มาสอนพระอภิธรรมในประเทศไทย (อีกรูปหนึ่งคือ ท่านพระอาจารย์เตชินทะ ธัมมาจริยะ ธัมมกสิกะ) ท่านพระอาจารย์สัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ ได้จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างเรียบร้อย ขาดแต่วิปัสสนาที่ป็นเล่มเดียว ในปี พ.ศ. 2509 ท่านได้อาพาธหนัก จนกระทั่ง

มรณภาพในที่สุด ซึ่งในประเทศไทยก็ถือว่าท่านเป็นผู้วางรากฐานด้านการเรียนการสอนอภิธรรมจนกระทั่งปัจจุบัน

ภาพที่ 7 พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะผู้นำรูปแบบการเรียนการสอนอภิธรรม มาเผยแพร่ในประเทศไทย ในสมัยพระพิมลธรรม วัดมหาธาตุ ฯ (ภาพ : ออนไลน์)

4.3) สมณศักดิ์สายกรรมฐาน กรรมฐานให้กับพระสงฆ์ท่านนั้น ได้เริ่มตั้งแต่ชั้นแรก สมณศักดิ์ชั้นที่ 1 มูลกรรมฐานาจริยะสมณศักดิ์ชั้นที่ 2 มหากรรมฐานาจริยะ สมณศักดิ์ชั้นที่ 3 อัครมหากรรมฐานาจริยะ (อาจารย์ผู้สอนกรรมฐานที่ยิ่งใหญ่และยอดเยี่ยม) ดังที่เราคุ้นชินในสังคมไทย อาทิ ภัททันตะอาสภะ พระภิกษุที่คณะสงฆ์ไทย และรัฐบาลได้เคยนิมนต์ท่านมาสอนกรรมฐาน ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เมื่อ พ.ศ.2496 ในยุคพระพิมลธรรม (อาจ อาสภะ) พร้อมกับการแต่งตั้งกองการวิปัสสนาธุระแห่งประเทศไทย โดยนิมนต์พระมาอบรมทั่วประเทศ ทั้งส่งพระที่ผ่านการอบรมไปเผยแพร่ในวงกว้างตามแนวปฏิบัติ “สติปัฏฐาน” ยุบหนอพองหนอ โดยสมณศักดิ์ในสายกรรมฐาน จำแนกเป็น 3 ชั้นเช่นกัน กรรมฐานาจริยะ มหากรรมฐานาจริยะ (พระพรหมบัณฑิต ,2547)

สำนักกรรมฐานที่เด่นในพม่า ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน อาทิ (1) สำนักมหาสิริยาตอย่างกั๋ง (2) ท่านอาจารย์เข็มเย สยาตอ (พระชนกาภิวงศ์) แห่ง สำนักเข็มเย เมืองย่างกั๋ง ประเทศพม่า(3) ศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ พะอ็อกตอยะ วิปัสสนาธุระ (International Pa-Auk Tawya VipassanaDhura Meditation Centre) (4) สำนัก วิโรจนะ ทาซึเหล็ก(4)สำนักปฏิบัติธรรมโชติ (DhammaJoti-Light of Dhamma) สอนโดยโคเอ็งก้า (S.N.Goenka) มีแนวปฏิบัติในแนวสติปัฏฐานในแบบอุบาชิน (U Ba Khin) เป็นต้น

ภาพที่ 8 ประธานาธิบดีอุทินจี (U HtinKyaw) ที่ปรึกษาประธานาธิบดีอง ซาน ซูจี (DawAung San SuuKyii) ถวายสมณศักดิ์ชั้นอภิระชมมหาครุอันเป็นสมณศักดิ์ชั้นสูงสุดแก่สยาดอภัททันตะ วิโชตะ (Sayadaw Bhaddanta Vijota) และสยาดอภัททันตะ โสภณะ (Sayadaw Bhaddanta Sobana)(ภาพออนไลน์,2 มีนาคม 2018)

4.4 สมณศักดิ์พิเศษซึ่งจำแนกไปอีก 3 ชั้น

(1) **อภิระชมมหาครุ**(Abhidhajamahāraṭṭhaguru)สมเด็จพะสังฆราช หรือพระราชาคณะผู้ใหญ่เท่านั้นจึงจะได้) เป็นสมณศักดิ์ชั้นสูงสุด โดยมีเกณฑ์ว่าผู้ที่จะได้สมณศักดิ์ชั้นนี้ได้ต้องเคยได้รับสมณศักดิ์ชั้น อัครมหาบัณฑิตมาแล้ว ถึงจะสามารถรับสมณศักดิ์ชั้น “อภิระชมหารัฐครุ” (ผู้เป็นครูของแผ่นดิน) ทั้งผู้ที่รับตำแหน่งดังกล่าวต้องเป็นผู้มีอายุพรรษาไม่น้อยกว่า 60 พรรษา หรือมีอายุไม่ต่ำกว่า 80 ปี เท่านั้น ซึ่งในปี ค.ศ.2018 นี้มีพระที่ได้รับสมณศักดิ์ชั้นนี้ จำนวนหลายรูป อาทิ พระสยาดอภัททันตะ วิโชตะ (Sayadaw Abhidaja Maharattha Guru Aggamaha Pandita Bhaddanta Vijota) สยาดอภัททันตะ โสภณะ (Sayadaw Bhaddanta Sobana) สยาดอภัททันตะ อาสินะ (Sayadaw Bhaddanta Asiina from Nay Pyi Taw Tatkon) สยาดอสุธัมมา สาระ (Saydaw Sudhamma Sara of Moekaung Monastery) สยาดอภัททันตะ ปัณติตะ (SayadawBhaddantaPandita from Sittway) เป็นต้น

(2) **อัครมหาบัณฑิต** (Aggamahapandita) เกิดขึ้นครั้งแรก 2458 เป็นสมณศักดิ์สายพิเศษที่ย่อยย่อแก่พระที่ได้สมณศักดิ์สูงสุด โดยเกณฑ์ของของผู้ที่จะได้สมณศักดิ์แบบนี้จะต้องมีอายุพรรษา 40 พรรษา หรือมีอายุไม่น้อยกว่า 60 ปี ในประเทศไทยเรามีพระภิกษุที่ได้สมณศักดิ์ของพม่าในสายนี้ มีสมเด็จพระพุฒาจารย์ ใน พ.ศ.2497 ในฐานะที่เคยมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ทำฉันทสัญญาครั้งที่ 6 ในประเทศพม่า และมีอีกท่านคือสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (สมศักดิ์ อุปสโม) ที่

ได้รับสมณศักดิ์ยกย่องของพม่า รวมทั้งรายล่าสุดก็คือพระพรหมบัณฑิต อธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น

(3) **ติปิฏกะระระ (TipiTakadhara)** หรือสมณศักดิ์สำหรับผู้ทรงจำพระไตรปิฎก โดย เนื่องด้วยสายวิชาการกำหนดให้มีผู้ทรงพระไตรปิฎกครั้งแรก ใน พ.ศ.2492 จนกระทั่งมีพระวิจิตรสาลาภิวังสะ (Ven. Vicittasarabhivamsa,1953,42) มีการสอบได้เป็นพระผู้ทรงพระไตรปิฎกใน พ.ศ.2495พระเนมะอินทะ วิสิททะ (Ven. NemaındaVisittha,1959,32)พระโกสละ (Ven. Kosala,1963,36)พระสุมิงคะละลังกะระ (Ven. Sumingalalankara, 1973,27)พระสิรินทะภิวังสะ (Ven. Sirinandabhivamsa, 1984,42) พ ระ ว า ย ะ เม อ น ท ะ ภิ ว ัง ส ะ (Ven. Vayameindabhivamsa,1995,39) พระโกณฑัญญะ (Ven.Kondanna,1997,55) พระสีลาขันธะภิวังสะ (Ven.Silakhandabhivamsa,2000,34) พระวังสะปาละลังกะระ (Ven. Vamsapalalankara,2000,32) พระอินทปาละ (Ven. Indapala.2004,43) พระสุนทะระ (Ven. Sundhara,2004,48) พระอินทจริยา (Ven. Indhacariya,2004)นับแต่มีการจัดรูปแบบการศึกษา ด้วยการสอบเพื่อเป็นพระผู้ทรงพระไตรปิฎกกว่า 68 ปี มีจำนวนพระผู้ทรงพระไตรปิฎก ทั้ง 3 ปิฎก จำนวน 14 รูป โดยเป็นรูปล่าสุดที่สามารถสอบได้เมื่อ ปี ค.ศ.2016 โดยยังมีชีวิตอยู่จำนวน 11 รูป และมรณภาพไปแล้วจำนวน 3 รูป

สมณศักดิ์ในส่วนของอัครมหาบัณฑิต และ อภิธัมมชรรค์ เป็นสมณศักดิ์ที่ทุกสายสามารถ ได้รับการแต่งตั้งเข้ามาถ้าในกรณีเกณฑ์ในเรื่องภาระงานและอายุพรรษาถึง อาทิ 40 พรรษา มีอายุ 60 ปีสำหรับชั้นสมณศักดิ์อัครมหาบัณฑิต หรือ 60 พรรษา อายุ 80 ปีสำหรับสมณศักดิ์ในชั้น อภิธัมมชรรค์ เป็นต้น

ภาพที่9ภาพการสอบผู้ทรงพระไตรปิฎก ณ

ถ้ำปาสาณ กรุงย่างกุ้ง (Maha Pathana Cave in Thiri Mingalar Kaba Aye Hill in Yangon) (ภาพผู้เขียน :

เมื่อ 10 มกราคม 2014/2558)

จนกระทั่งเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2558/2016 สำนักงานประธานาธิบดีพม่า (the Office of the President of Myanmar) ได้ออกคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมระบบสมณศักดิ์ของ พระสงฆ์พม่าเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิมเป็น 7 หมวด ดังนี้

1. สมณศักดิ์สำหรับผู้ทรงความรู้ด้านปริยัติหรือด้านการศึกษา

1. อภิธัมมหารัฐคุรุ (Abhidhajamahāraṭṭhaguru)

2. อัคคมหาปณฺธิตะ (Aggamahāpaṇḍita)

2. พระผู้ทรงพระไตรปิฎก (TipiṭakadharaDhammabhaṇḍāgārika)

3. สมณศักดิ์ด้านการเรียนการสอน หรือจัดการศึกษา Academic instruction titles

1. อัคคมหาคันถาจะกะปณฺธิตะ (Aggamahāganthavācakaṇḍita)

2. มหาคันถาจะกะปณฺธิตะ (Mahāganthavācakaṇḍita)

3. กันถาจะกะปณฺธิตะ (Ganthavācakaṇḍita)

4. สมณศักดิ์ด้านรักษาพระธรรมวินัย หรือวินัยธร หรือพระธรรมธรร Dhammakatika

titles

1. มหาธรรมะกะติกา พหุชนะหิตะธรร

(MahādharmakatikaBahujanahitadhara)

2. ธรรมะกะติกา พหุชนะหิตะธรร (DhammakatikaBahujanahitadhara)

5. สมณศักดิ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา Religious propagation titles

1. อภิธัมมอัครคัมมาหัทธรรมะโชติกะ

(Abhidhajaaggamahāsaddhammajotika)

2. อัคคัมมาหัทธรรมะโชติกะธรร (Aggamahāsaddhammajotikadhaja)

3. มหาหัทธรรมะโชติกะธรร (Mahāsaddhammajotikadhaja)

4. หัทธรรมะโชติกะธรร (Saddhammajotikadhaja)

6. สมณศักดิ์ด้านกรรมฐาน วิปัสณาจารย์ หรือการสอนกรรมฐาน Kammapaṭṭhana

titles

1. อัคคัมมากรรมฐานาจารย์ยะ (Aggamahākammaṭṭhānācariya)

2. มหากรรมฐานาจารย์ยะ (Mahākammaṭṭhānācariya)

3. กรรมฐานาจารย์ยะ (Kammaṭṭhānācariya)

7. Sāsanañuṅgaha titles สมณศักดิ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในส่วนปริยัติและปฏิบัติ

1. อัคคัมมหาสิริสุธรรมมานิโชตะธรร

(Aggamahāsīrisudhammamañijotadhara)

2. อัคคะมหาสิริสุธรรมมาสังคี (Aggamahāsīrisudhammasiṅgī)
3. สิริสุธรรมมามานิโชตะธะระ (Sīrisudhammamaniṣoṭadharā)
4. สิริสุธรรมมาสังคี (Sīrisudhammasiṅgī)
5. สีหะสุธรรมมามานิโชตะธะระ (Sīhasudhammamaniṣoṭadharā)
6. สีหะสุธรรมมามาสังคี (Sīhasudhammasiṅgī)
7. สุธรรมมะณีโชตะธะระ (Sudhammamaniṣoṭadharā)
8. สุธรรมมะสังคี (Sudhammasiṅgī)

ระบบสมณศักดิ์ใหม่ที่ผ่านการประกาศจากสำนักงานประธานาธิบดี มีตำแหน่งเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับภาระงาน โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่โดยโครงสร้างและชื่ออาจสลับและไม่ แตกต่าง แต่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการบริหารการปกครองระบบคณะสงฆ์ที่ทำให้เห็นว่าคณะ สงฆ์ และเชื่อว่าคงจะเป็นกลไกที่เสนอด้วยคณะสงฆ์

5. บทสรุป

นิกายของพระสงฆ์พม่าในแต่ละนิกาย รูปแบบการศึกษา รูปแบบการปกครอง อัน สัมพันธ์กับการบริหารนิกายในประเทศพม่า สะท้อนให้เห็นว่าพม่าเองมีกลไกการบริหารที่เป็น ประโยชน์ในภาพรวม ด้วยมีมิติทางชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน รวมทั้งกลไกของการปกครองของรัฐ ที่ เน้นความเป็นพม่ามีศูนย์กลางอยู่ในเมือง แต่ในส่วนของการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาใน ภาพรวมก่อตั้งและเนื่องด้วยกลไกของการบริหารเชิงระบบในองค์กรรวม และในความเป็น พระพุทธศาสนาได้ถูกนำมาเป็นกลไกทางการเมืองกรณีของการสนับสนุนการปกครองของรัฐบาล ทหาร สนับสนุนการต่อต้านการรัฐบาล หรือเป็นกลไกของการสร้างกระแสชาตินิยม หรือการต่อต้าน ต่างศาสนาดังกรณีที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มชาติพันธุ์โรฮิงญา (Jacques Bertrand, Alexandre Pelletier, 2017 : 257-279.) ที่ปรากฏในทศวรรษที่ผ่านมา จนกลายเป็นคำถามต่อประชาคมโลกว่า พระพุทธศาสนาที่ไม่ได้สอนเรื่องความรุนแรง หรือการวางท่าทีมีเมตตาต่อประชาคมโลก ทำไมจึง ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อประชาคมอื่น ๆ กลุ่มชาติพันธุ์ในพม่า ซึ่งหากเทียบ กับพระพุทธศาสนาในไทย ลาว กัมพูชา และพม่า ล้วนมีประสบการณ์ในการนำพระพุทธศาสนา มา เป็นกลไกหนึ่งในความเป็น “ชาตินิยม-เผ่าพันธุ์นิยม” (Charles Keyes, 2016 : 41-52) โดยมี เป้าหมายเพื่อประโยชน์ทางการเมือง การเมือง ทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

Reference

- Aung-Thwin, Michael (2009). "Of Monarchs, Monks, and Men: Religion and the State in Myanmar" (PDF). *Working Paper Series No. 127*. Asia Research Institute (18). Carbine, Jason A (2011). *Sons of the Buddha: Continuities and Ruptures in a Burmese Monastic Tradition*. 50. Walter de Gruyter. ISBN 978-3-11-025409-9.
- Buddhism. Society for the Study of Pali and Buddhist Culture : NII-Electronic Service.
- Charles Keyes. (2016). Theravada Buddhism and Buddhist Nationalism: Sri Lanka, Myanmar, Cambodia, and Thailand. *Journal The Review of Faith & International Affairs*. 14 (4) Religion, Law, and Society in Southeast Asia : 41-52.
- Global New Light of Myanmar. 6th meeting of 7th State Sangha MahaNayaka Committee Concludes Date: February 26, 2018 <http://www.globalnewlightofmyanmar.com/6th-meeting-7th-state-sangha-maha-nayaka-committee-concludes/Hall>, D.G.E. (1960). *Burma* (3rd ed.). Hutchinson University Library.
- Gustaaf Houtman. (1990). *Traditions of Buddhist Practice in Burma*. Ph.D. Degree Candidate. School of Oriental and African Studies London London University Gutter, Peter (2001). "Law and Religion in Burma" (PDF). *Legal Issues on Burma Journal*.
- Jacques Bertrand, Alexandre Pelletier. (2017). Violent Monks in Myanmar: Scapegoating and the Contest for Power. *Journal of Nationalism and Ethnic Politics*. 23 (3) : 257-279.
- Niharranjan Ray. (1946). *An Introduction to the Study of Theravāda Buddhism in Burma: A Study in Indo-Burmese Historical and Cultural Relations from the Earliest Times to the British Conquest*. Calcutta : University of Calcutta. 306.